

A photograph of a pig grazing in a green field. The pig is the central focus, shown in profile, facing right. It has a pinkish-grey coat and is surrounded by tall green grass. In the background, there is a red-roofed house and a line of trees under a clear sky.

Gebruik van anti-microbiële middelen bij varkens en pluimvee in Nederland

C.H.P. Pellicaan, D.J. Mevius, P. van Asten,
A.F.A.M. Schobben, H. Vaarkamp

Inhoud

- Diergeneeskundige toepassing van anti-microbiële middelen
- Studie naar gebruik van antibiotica
- Studie naar vóórkomen van resistenties
- Verband tussen gebruik en vóórkomen van resistenties

Veterinair gebruik van anti-microbiële middelen: als groeibevorderaar (AMGB)

Niet via dierenarts

Europese regelgeving:

Avoparcine (verboden sinds 1996, overdracht van A-gen)

Virginiamycine, tylosine, spiramycine, bacitracine
(verboden sinds 1999)

Flavophospholipol, avilamycine, salinomycine en
monensin

Veterinair gebruik van anti-microbiële middelen: als diergeneesmiddel

Therapeutisch gebruik

Geregistreerde diergeneesmiddelen

Distributie via dierenarts (apothekhoudend)

- Individuele medicatie (per injectie of oraal)
- Groepsmedicatie
  - Door drinkwater
  - Over voer of door voer

Houderijsystemen, vleesvarkens en vleeskuikens

Doelstellingen onderzoek

Verzamelen van gedetailleerde gegevens over het gebruik van antibiotica als diergeneesmiddel

Leggen van een verband tussen gebruik als diergeneesmiddel en het vóórkomen van resistenties

Gebruikscijfers: studie-opzet

dierenartsenpraktijk
uitgaande stroom diergeneesmiddelen
diersoortniveau
aantal dagdoseringen
per “dierjaar”

Gebruikscijfers: studie-opzet

Dierenartsenpraktijken:

1. Electronische back-up van facturen aan veehouders
2. Veestapel van de praktijk

De deelnemende praktijken zijn geanonimiseerd:

Synapses IT is tussenpersoon

Onderzochte diersoorten: varken en pluimvee

Periode: 1999

Gebruikscijfers: ruwe data

datum	rekening type		omschrijving	nummer
2-01-99	varkens	1	Oxytetracycline 10% 250 ml	8953
3-02-99		5	amoxicilline mix 15% WO, 1 kg	
4-02-99	pluimvee	1	1 kilo ampicilline mix 30	regnl 3626

Gebruikscijfers: weergave omzet

Het gebruik wordt weergegeven in DDD:
nieuwe meeteenheid in de diergeneeskunde

Gestandaardiseerde dagdosering gedefinieerd per:

- anti-microbiële verbinding
- diersoort
- toedieningswijze (oraal vs. parenteraal)

Lokale DDD's

			lokale DDD in mg per kg
enrofloxacin	pluimvee	oraal	10
oxytetracycline	pluimvee	oraal	72
oxytetracycline	varken	oraal	28
oxytetracycline	varken	parenteraal	10

Gebruikscijfers: weergave blootgestelde populatie

Probleem: opgave van de grootte van de veestapel
is een momentopname: “Ik heb 3 varkens (vandaag)”

Aannames:

1. het aantal dieren is afhankelijk van het aantal hokken,
2. varkens die na 6 maanden worden geslacht worden direct vervangen door nieuwe

De gedurende één jaar blootgestelde populatie bedraagt
3 varkensjaren (1095 varkensdagen)

Gebruikscijfers: resultaten

Aantal deelnemers:

totaal aantal praktijken (lbh) in NL: ca 400

doelstelling: 50 praktijken

gegevens ontvangen van: 38 praktijken

incomplete gegevenssets: 14 praktijken

geïnccludeerd: 24 praktijken

Omvang steekproef:

806.984 factuurregels

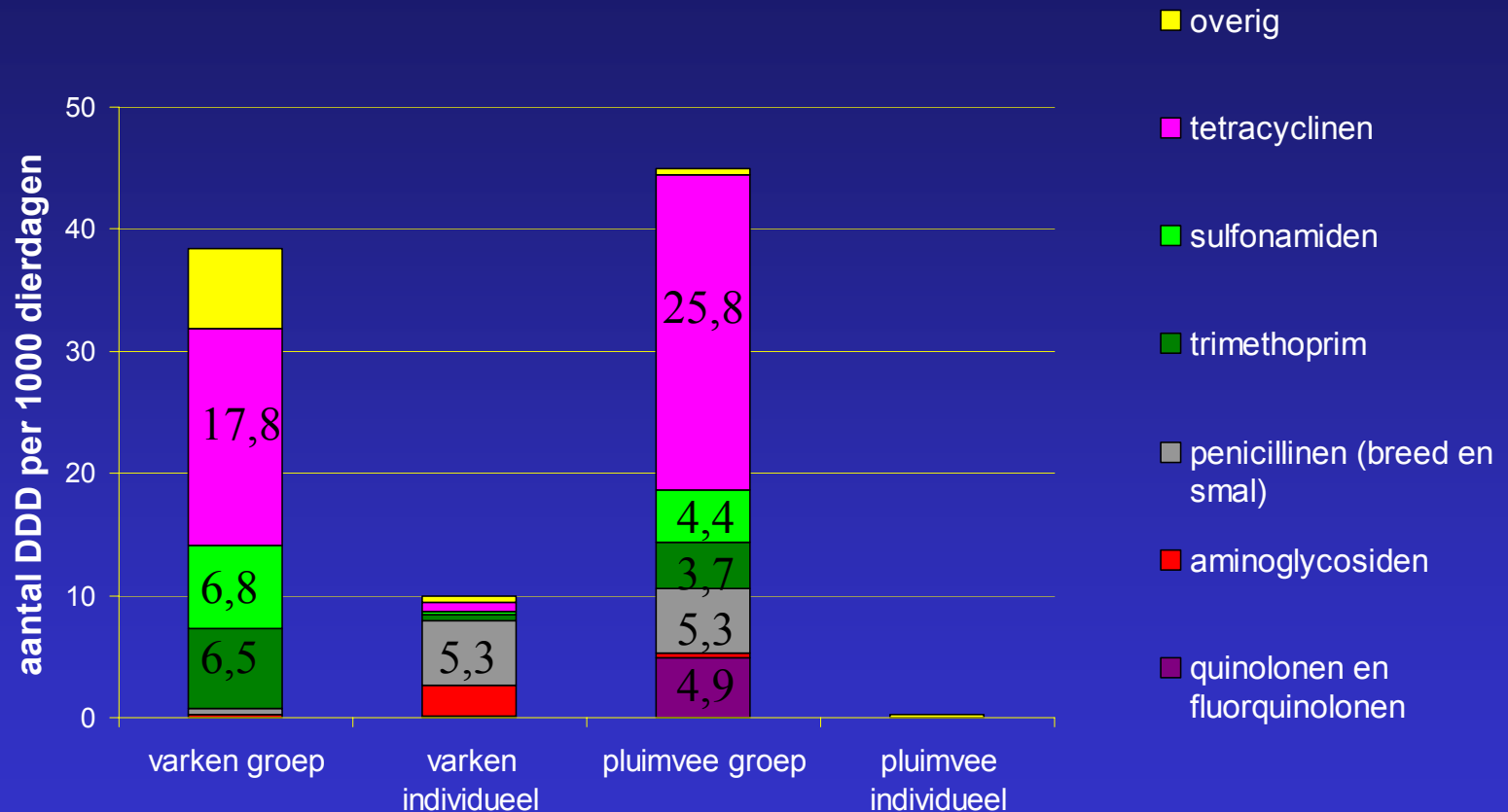
106.208 factuurregels met antibiotica

347.351 afleverenheden

57.097 (16 %) waarbij diersoort niet is gespecificeerd

Gebruik antibiotica bij nederlandse varkens en pluimvee 1999 (aantal DDD per 1000 dierdagen)

Gebruikscijfers: resultaten

- varkens: 0,048 DDD/dag
- pluimvee: 0,045 DDD/dag
- mens (buiten ziekenhuis): 0,0094 DDD/dag
(Baart, PW, 2001)
- mens (in ziekenhuis): 0,372 DDD/dag
(Janknegt, JAC, 1999)

Resistentiemeting: studie-opzet

varkens en pluimvee aan de slachtlijn

indicator gram positief: *E. faecium*

indicator gram negatief: *E. coli*

antibiotica:

indicatorantibioticum voor resistentie in groep

gevoeligheidsbepaling:

micro-boullion verdunningsmethode

gevoelig of resistent:

breekpunten NCCLS

Resistenties in het
gram-negatieve
indicatororganisme
E.coli
(CIDC-Lelystad)

Resistentie (in %)	varken	pluimvee
	(n=302)	(n= 303)
β-lactamantibiotica		
amoxicilline	14	36
amoxicilline/clavulaanzuur	0	1
piperacilline	0	1
(fluor)quinolonen		
ciprofloxacin	0	3
flumequine	2	35
tetracyclinen		
doxycycline	53	64
aminoglycosiden		
gentamicine	0	2
overig therapeutisch		
trimethoprim	33	39
trimethoprim/sulfamethoxazol	31	38

Resistenties in het
gram-positieve
indicatororganisme
*Enterococcus
faecium*
(CIDC-Ilelystad)

Resistentie (in %)	varken	pluimvee
	n = 158	n = 223
β-lactamantibiotica		
amoxicilline	0	0
amoxicilline/clavulaanzuur	0	0
piperacilline	0	0
(fluor)quinolonen		
ciprofloxacine	0	0
tetracyclinen		
doxycycline	75	76
macroliden		
erythromycine	57	61
tilmicosine	56	57
aminoglycosiden		
gentamicine (> 500 µg/ml)	0	2
streptomycine (> 2000 µg/ml)	10	7

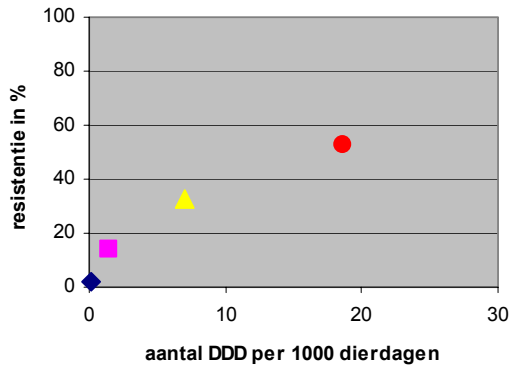

Verband tussen gebruik en resistentie

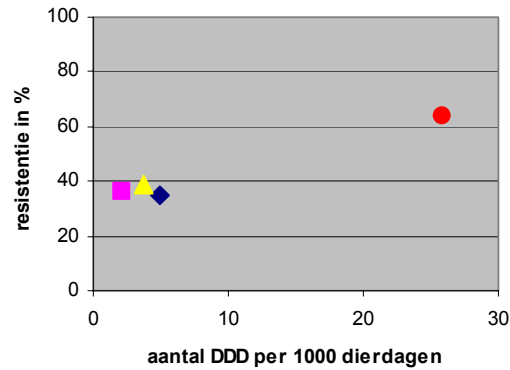
Gebruikte antibiotica	Indicatorantibioticum voor resistentie
breed-spectrumpenicillinen	amoxicilline
trimethoprim	trimethoprim
(fluor)quinolonen	flumequine
tetracyclinen	doxycycline
macroliden	erythromycine

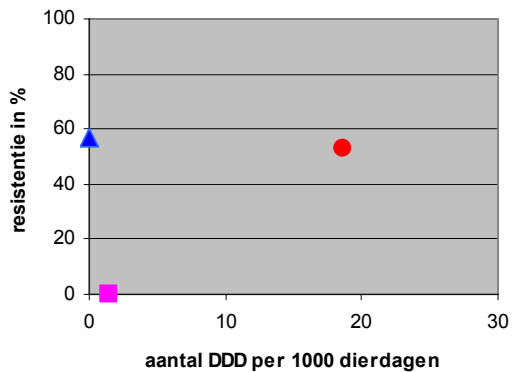
resistentie *E. coli* varken

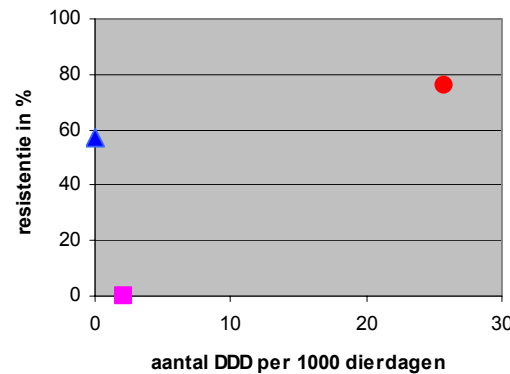
resistentie *E. coli* pluimvee

resistentie *E. faecium* varken

resistentie *E. faecium* pluimvee

- ◆ (fluor)quinolonen
- penicillinen (breed)
- ▲ trimethoprim
- tetracyclinen
- ▲ macroliden

Conclusie en aanbevelingen

- Gegevens van dierenartsenpraktijken geven gedetailleerd inzicht in blootstelling van dieren aan antimicrobiële middelen
- Tetracyclinen, sulfonamiden en trimethorim zijn de geneesmiddelen waaraan varkens en pluimvee het meest worden blootgesteld
- Resistenties tegen deze middelen komen frequent voor, evenals tegen macroliden
- Landelijke gecoördineerde en continue monitoring van veterinair gebruik en van resistentie is essentieel om resistentie problematiek beheersbaar te houden

Met dank aan.....

- Hans Maathuis - Synapses IT
- Saskia Kalk - student
- Deelnemende dierenartsenpraktijken
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor financiële ondersteuning

